

Academia Bârlădeană

Anul XXIII, 2(63), Trimestrul II, 2016

Revistă editată de
Societatea literar-culturală
Academia Bârlădeană

Președinte de onoare:
C. D. Zeletin
Președinte: Elena Monu

Supplément

FRANCOPHILIE ROUMAINE

Dix ans déjà...

Edito franco-roumain

Dix ans déjà...

Dans le tourbillon ahurissant de ce qui se passe à l'heure actuelle dans une Europe et un monde qui semblent se détourner du bon chemin et où tombe très à point le centenaire du mouvement Dada né, comme Tristan Tzara l'écrivait, *dans la folie du moment*, croire dans le sens et le salut du monde par l'art paraît chimérique.

Nous avons fait le choix d'y croire. Et de parier sur la francophonie, plus exactement sur une langue et ce qu'elle porte en elle. Une langue jugée trop élitiste, trop subtile pour des temps si peu enclins à la subtilité....

Voilà dix ans depuis la parution du premier *Supplément francophone* de notre revue *Academia Bârlădeană*. Nous exprimons notre gratitude à tous ceux qui nous ont accompagnés dans ce parcours.

Et nous remercions chaleureusement ceux qui nous ont aidés à élaborer le numéro que nous vous proposons aujourd'hui.

În aiuritorul vârtej al celor ce se petrec acum într-o Europă și o lume deturnate parcă de la noima lor, și în care cade parcă anume centenarul unei mișcări culturale născută *dans la folie du moment*, cum scria Tzara, noi căutăm teme să credem pe mai departe în rosturile lumii prin artă...

Și să pariem pe francofonie, adică, în esență, pe o limbă. O limbă socotită prea elitistă, prea subtilă într-o vreme prea grăbită pentru a-și permite subtilități...

Iată-ne ajunși la 10 ani de la apariția primului *Supplément francophone* al revistei *Academia Bârlădeană*: vă oferim acum revista cu nr. 5, semn că nu ne-a fost ușor și nu am putut apărea în fiecare an.

Mulțumim cu căldură – de iulie, dar mai ales de suflet – celor care ne-au însoțit în alcătuirea acestui nou număr din *Francophilie Roumaine*. Au răspuns cu solitudine invitației noastre: profesorul de arte frumoase, pictorul și graficianul Dragoș Pătrașcu – care vede pe mai departe în Bârlad *un formidabil creuzet de cultură* –, istoricul literar Mircea Coloșenco, Carmen Mavrea, artist vizual și poetul Dan Coridaleu (alias Mavrea Andreevici / Iwan Andreewitch), care, toți, ne-au ajutat la realizarea grupajului dedicat centenarului Dada; doamnele profesoare Corina Dimitriu-Panaiteșcu, Simona Modreanu, Liliana Cora Foșalău, de la Catedra de Limba franceză a Universității „Al. I. Cuza” Iași, scriitorul medic C. D. Zeletin, Președinte de onoare al Academiei Bârlădene, poetul Lucian Vasiliu, directorul Editurii Junimea – pe care ne facem un orgoliu din a-i numi fideli colaboratori și prieteni.

Ținem în mod deosebit să le adresăm tuturor mulțumirile noastre și în limba pe care o iubim:

Un grand merci et une pensée particulière pour vous tous, chers collaborateurs, si ouverts et si prompts à venir vers nous, pour nous offrir appui et encouragement !

De la un 14 Iulie la altul...

Nu-i așa că vă întrebați ce mai fac francofilii bârlădeni, afiliați Academiei Bârlădene și Departamentului ei de Francofonie ori știutori măcar de existența acestora?

Cum își trăiesc ei francofilia?

Am avea câteva informații, ori măcar presupuneri, în acest sens...

Nouă ne place să credem că-și petrec măcar o părticică din timp întreținându-se, cotidian, între patru pereți, cu TV5-ul. Urmărind pulsul zilei în *C'est dans l'air* sau *64. Le monde en français*. Constatând, de exemplu, și cum monștri sacri ai televiziunii franceze îmbătrânesc ori dispar de pe post (Adieu, Julien Lepers! Dar *Questions pour un champion* continuă, chiar dacă *elles ont changé de maître*)...

Mai credem că unii dintre ei nu au lipsit nici de la cea de-a XXI-a ediție a Colocviului francofon ieșean din 25-26 martie a.c., organizat de Facultatea de Litere a Universității „Al. I. Cuza”, și că s-au bucurat de prilejul de a audia comunicări și conferințe sau de a lua parte la dialoguri circumscrise incitantei teme, *Francophonie et curiosité(s)*...

Știm sigur că trei dintre ei nu au vrut să rateze nesperata întâlnire bucureșteană cu Charles Aznavour! Ajuns, după amânări și emoții, pe scena Sălii Palatului, marele artist al șansonetei franceze a susținut, la 91 de ani, un recital de o oră și jumătate, din care nu aveam cum să lipsească: *Hier encore, La Bohème, Emmenez-moi au bout de la terre*...

Mai știm că vor dori să citească și să admire neprețuitele cărți în limba franceză – peste 1000 de titluri – multe dintre

ele într-o elegantă – am spune, pariziană – reliură, pe care le-a dăruit Academiei Bârlădene, într-un gest de mare generozitate, domnul profesor Alexandru Bogdan, istoric și bibliofil român trăitor la Paris.

Să nu uităm nici că, între 14-21 iulie – deci chiar în aceste zile – se desfășoară în Belgia, la Liège, Congresul Internațional al Profesorilor de limba franceză, care are loc la fiecare 4 ani. Ni-l anunța, încă de anul trecut, la Iași, unde venise la Colocviul Francofoniei, profesorul belgian Robert Massart, ce lega genericul, *Le français, langue ardente*, de orașul gazdă, *ville ardente*. Niciun bârlădean, probabil, printre cei 1500 de profesori de franceză veniți din toată lumea...

Mais nous sommes parmi ceux pour qui la langue française et l'espace francophone sont des ressources et des garanties d'enthousiasme, d'innovation, de diversité, de pluralité et de dialogue. Et qui savons que peu de langues, autant que le français, suscitent une telle passion et une telle fidélité auprès de ceux qui le pratiquent, l'apprennent ou l'enseignent...

Post-Scriptum: Non, pas au Brexit, mais à l'Euro foot. Consolons-nous, fans des Bleus! Le *C'est dans l'air* de ce matin (12 juillet) titrait: *La France n'a pas tout perdu*. Car l'essentiel est ailleurs: quelques mois après avoir été le théâtre d'attentats, le Stade de France est revenu au cœur de l'actualité mondiale pour célébrer le sport, la compétition pacifique. Pour célébrer tout simplement...

DADA: carte d'identité

Man Ray : „Le groupe Dada“, vers 1921 : en bas, de gauche à droite : Paul Eluard, Jacques Rigaut, Mic (Suzanne) Soupault, Georges Ribemont-Dessaignes ; en haut, de gauche à droite: Paul Chadourne, Tristan Tzara, Philippe Soupault, Serge Charchoune.

* Date et lieu de naissance du mouvement : le 5 février 1916, Cabaret Voltaire, Zurich.

* Initiateur et animateur : Tristan Tzara, né en Roumanie, vivant en Suisse et en France, parlant, en vrai citoyen européen avant la lettre, français, roumain et allemand.

Longtemps réduit à l'image simplificatrice d'homme-orchestre du dadaïsme: aussi son œuvre reste-t-elle encore peu connue.

Grand témoin mais aussi acteur de son temps *l'homme au monocle*, formé en Roumanie dans le paysage artistique encore marqué par le symbolisme, choisit l'écriture pour aller contre les formes périmées de l'art et l'absurdité d'un monde au bord du chaos. Arrivé à Zurich en 1915, Tzara poursuit cette forme d'exaltation de la parole et du geste, aux côtés de son compatriote Marcel Iancu, de Hugo Ball et de son ami de toujours, Hans Arp ; l'arrivée en France (1919) lui ouvre le cercle de Picabia et des jeunes poètes qui ne s'appellent pas encore Surréalistes : Aragon, Breton et Soupault ; leur compagnonnage est ponctué de ruptures et réconciliations.

Homme des engagements fervents : membre de l'Association des Écrivains et Artistes Révolutionnaires dès 1934, il se range aux côtés des Républicains durant la Guerre d'Espagne ; il rejoint le parti communiste au sortir du conflit, pour dénoncer plus tard l'intervention soviétique en Hongrie et signer le Manifeste des 121 au moment de la guerre d'Algérie. Et tout ceci, en poursuivant avec intensité l'écriture d'une œuvre dense faite de poèmes, d'essais et d'écrits critiques sur l'art : les plus grands artistes de son époque, qui étaient ses amis, illustrent ces écrits.

* Le Centenaire DADA en France : l'Exposition, *Tristan Tzara, l'homme approximatif*, ouverte du 24 septembre 2015 au 17 janvier 2016, au Musée d'Art Moderne et Contemporain de Strasbourg, proposait une lecture chronologique à travers 450 œuvres d'artistes que Tzara a côtoyés, une sélection de pièces d'art extra-occidental (Afrique, Océanie, Mésoamérique) et d'art brut, et une sélection documentaire Tristan Tzara.

În perioada 10 februarie - 1 iulie 2016, artistul vizual și profesorul universitar ieșean Dragoș Pătrașcu a itinerat o amplă expoziție personală, DADA LAND, întrunind lucrări de pictură, grafică și instalații. Prima a fost deschisă la invitația Muzeului de Artă al Republicii Moldova, la Chișinău; în luna aprilie, expoziția a fost itinerată la Moinești, cu ocazia Simpozionului Internațional „Tristan Tzara și Cultura Dada. 100 de ani de dadaism”; pe 19 mai, cu ocazia „Zilelor Matei Vișniec”, expoziția a prefațat deschiderea Teatrului municipal din Suceava. Artistul a fost nu o dată prezent la Bârlad, cel mai recent la Muzeul „V. Pârvan” (cu expoziția *Călătoria*, în februarie 2015) și la Galeria de Artă „N. N. Tonitza” (aprilie 2016).

Dragoș PĂTRAȘCU

„Ce înseamnă cuvântul DADA, ce sens are, de unde provine?”

În anul 1916, la Zürich, în Elveția, un tânăr român venit la studii, Tristan Tzara, pune bazele unei mișcări, inițial de protest, al cărei nume, DADA, provine dintr-un „hazard obiectiv”, cum spunea poetul suprarealist Gellu Naum. Legenda spune că Tzara ar fi înfipt un pumnal într-un dicționar germano-francez, iar vârful acestuia s-ar fi oprit la cuvântul „dada” („căluț de lemn”, în franceză). Pornită ca o mișcare anarhică îndreptată împotriva ororilor Primului Război Mondial care nu se mai sfârșea, DADA s-a transformat într-unul dintre cele mai radicale și mai creative curente artistice ale secolului XX, iar inițiatorul, poetul și scriitorul Tristan Tzara, a fost considerat, peste ani, una dintre personalitățile cele mai importante ale istoriei artei moderne, un „perturbator cultural profesionist”, cum l-au numit criticii.

Ce a însemnat și ce mai înseamnă dadaismul?

Oroarea de academism, arta de a șoca spiritele cuminți, radicalizarea cuvântului critic (actul de creație trebuie pornit de la demolarea culturii vremii), hazardul și negația ridicate la rangul de principii de creație, a răspunde absurdului prin absurd.

De ce DADA LAND? Pentru că dadaismul a rămas o stare de spirit. O negare și o afirmare în același timp. Pentru că Tristan Tzara, un pseudonim de altfel, s-ar traduce prin: „trist în țara sa”. Sau, cum îi spuneau francezii, cel din „țara triștilor”. Și chiar dacă timpul a trecut și vremurile se spune că s-au schimbat, din nefericire, un procent considerabil din locuitorii acelei țări au rămas la fel de triști.

Trăiesc, trăim, într-o lume paradoxală, iar DADA poate fi locul comun al absurdului, al ororii, dar și al luminii, al splendorii. Poate fi o metaforă a haosului, dar și o cheie către un nou sens. DADA nu este numai locul în care trăim, a ajuns să fie întreaga lume. Fascinantă, dar într-o teribilă degradingoladă. Plină de ură, nedreptate, sărăcie. Din această lume îmi extrag substanța muncii mele. De cele mai multe ori nu o înțeleg, iar motorul a ceea ce fac de aici pornește, de la dificultatea mea de a înțelege „pe ce lume trăiesc”. Nu înțeleg violența care o bântuie, nu înțeleg rapacitatea ei, dorința de preamărire și invidia primejdioasă îndreptată împotriva aproapelui. Și atunci desenez, lucrez, compulsiv aproape, crezând, precum Victor Brauner, că „viața mea este exemplară pentru că este universală”.

DADA LAND cuprinde o instalație concepută din obiecte

asamblate și obiecte *ready-made* – *așa-zisele „obiecte de-a gata” (Marcel Duchamp), cu sau fără intervenții asupra lor.* De asemenea, o selecție de desene în acril pe hârtie manuală, o serie de picturi pe pânză în pastă groasă, neagră, pe un fond roșu aprins, ca niște faruri în noapte, și câteva panouri cu texte în relief având obiecte inserate și asamblate. Lucrările pe pânză și desenele reprezintă o selecție din mai multe perioade și cicluri, precum *Note despre linie*, *Lupta cu îngerul*, *Desene stânjenitoare*, *Oameni cuminți*.

Proiectul își propune să „vorbească” despre explorarea miezului ascuns al lucrurilor și despre întâlnirea, bulversantă și aparent întâmplătoare, cu o realitate mai profundă, prin întâmplări, prin oameni, prin lucruri și în același timp o rememorare a unor stări de spirit dintr-un trecut colectiv. De asemenea, despre trăirea personală, uneori dramatică, alteori

ironică /autoironică, a unor mituri - vechi și moderne - care se reflectă ca atare în expresiile contrastante din desenele „tactice” în pastă neagră de acril, pe fond roșu sau alb. *Soarele mâniei*, *Soarele îndoielii*, *Soarele inocenței*, ca metafore universale, reprezintă ciocnirea dintre om și forțele obscure, atât din adâncul, cât și din afara ființei lui.

Instalația este un concept deschis și variabil, în progres, modificându-și dimensiunile și configurația în funcție de spațiu și de ideea la care este „supusă”.

Această instalație diminuează rolul obiectului singular, „supremația” și „citirea” lui ca element prețios prin unicitate, de sine stătător, orgolios prin impunere poetică sau simbolică. Obiectul

(personajul) se pierde în mulțime, devine corp comun cu ea, o parte din întreg, un detaliu, reducându-i-se chiar importanța conceptuală, metaforică. Se transformă într-un „pion”, o piesă dintr-un puzzle ce are rolul de a reconstrui întregul de fiecare dată. În același timp, el își păstrează personalitatea și unicitatea, dorindu-și să atragă atenția, să fie „luat în seamă”. Este o trimitere la mulțimile urbane, la dorința de a ieși în evidență, dar și la însingurare. O mulțime în care se prefigurează ierarhii, fiecărui obiect-personaj fiindu-i atribuit un soclu.

Este și un elogiu adus diferenței, într-o lume cu o puternică tendință de uniformizare a mentalităților și chiar a gustului.

DADA LAND este poemul care nu cruță îngerul. “

(Din *Cuvântul* artistului la vernisajul expoziției de la Muzeul de Artă al Republicii Moldova din Chișinău.)

„Fotografie de familie II” din ciclul „Note despre linie”, desen tuș pe pânză, foto, 2002, 100x100 cm.

Mircea COLOȘENCO

DADA versus DANDANA

100 ani de la apariția Fenomenului Dada (Insurecția de la Zürich – Elveția, 8 februarie 1916).
120 ani de la nașterea, la Moinești-România, a lui Samuel Rosenstock/Tristan Tzara: 16 aprilie 1896

I

Deși a explodat în Europa occidentală, în spațiul Elveției neutre, la vremea Primului Război Mondial (1914–1918), benefic pentru România – moment al Reîntregirii Naționale, ca o reacție dură la absurdul situației social-politice globale, prin manifestări cultural-artistice înțesate de absurdități de ordin non-tradiționale, pornind chiar de la anularea gândirii logice (!), Fenomenul DADA își are sorgintea în Estul bătrânului continent.

Cofondatorii i-au explicat denumirea în mod diferit/atipic:

a) a fost introdus un creion cu vârful ascuțit într-un Dicționar Larousse și unde s-a oprit acesta, la cuvântul *dada*, însemnând „cheval dans le langage des enfants / cal în limbajul copiilor”, dar fig. și fam., *idee fixă*, aceasta a fost alegerea, *apud* Tristan Tzara;

b) prin străpungerea unui Dicționar Larousse cu un cuțit (!) al cărui vârf s-a oprit la cuvântul *dada* ș.a.m.d., *apud* Hugo Ball.

În realitate, cum-necum s-a petrecut alegerea denumirii Fenomenului/ Curentului/ Mișcării DADA, prea puțin interesează, ci faptul că, în lumea balcano-carpato-danubiano-pontico-kazară, cuvântul cu pricina circulă de sute de ani, ba este considerat că face parte din substratul indo-european (I. Russu. *Limba traco-dacilor*. Ed. Științifică, 1967, p. 100). Totodată, are mai multe etaje de întrebuițări / sensuri în limbajele popoarelor autohtone, nu numai pe românește. Iar Samuel Rosenstock și-a finalizat instrucția cu studii în orașul natal, apoi la București, la Colegiul Național „Mihai Viteazul”, devenind publicist și conducător de reviste de limbă română, dar și poet, astfel că nu i-a fost străină cunoașterea cuvântului *dada* cu sensurile lui multiple: „leliță, mătușă, țată”, derivat – „dădacă”, la fel și la bulgari, sârbo-croați sau turci („stăpâna casei”); la romi/ țigani sensul e de „tată” (*apud Dicționarul limbii române*. Ed. Acad. Române).

Un alt etaj semantic al cuvântului, introdus în limbajul românesc din vremea domniilor fanariote, este cel de „torță, făclie”, pe care elevul Samuel Rosenstock, pe când semna *Samyro*, l-a cunoscut, el făcând limba elină prin programa liceală (*apud* L. Durand. *Lexique grec-fr.*, 1883).

De menționat faptul că, în *Sinaxarul creștin ortodox*, sunt pomeniți, în ziua de 13 aprilie, Sfinții Mucenici Maxim, Cvintilian și *Dada*, din satul Ozovia-Durostor, decapitați pe vremea împăratului Dioclețian (240-316 e.n.), pentru credința lor în Iisus Hristos. Este luna în care s-a născut Tristan Tzara.

Credem că DADA înseamnă „torță, făclie” și nu cuvântul infantil din limba franceză „cal/ căluț” sau „idee fixă”.

II

Inițial, cuvântul *dandana*, tc. *tantana* „grandoare, pompă, somptuozitate” (*apud* A. Baubec, Mitică Grecu. *Dicționar turc – român*. Ed. Științifică, 1979), a fost introdus în circulația limbii române de pe vremea ocupației osmanlăi, ulterior schimbându-și total sensul primar, devenind „belea, năpastă, supărare, răutate etc.”, întâlnit ca atare în scrierile clasicele noastre: Anton Pann („să umble dandanale, judecăți”), Costache Negruzzi („se auzea sunetul clopotului de dandana. Atunci, mahalalele își varsă gloatele în oraș”), I.L. Caragiale („De la el să fi auzit dandanalele de mahala și alegeri”) ș.a.

Prin transgresare, scandalul iscat nu numai la lansarea Mișcării DADA, dar și de câte ori era/este dat câte un spectacol în temă, se iscă de fiecare dată câte o DANDANA.

III

În literatura română, dadaismul n-a făcut discipoli. Iată ce scrie G. Călinescu (*apud Istoria Literaturii Române*. Compendiu. Ed. a doua, 1946):

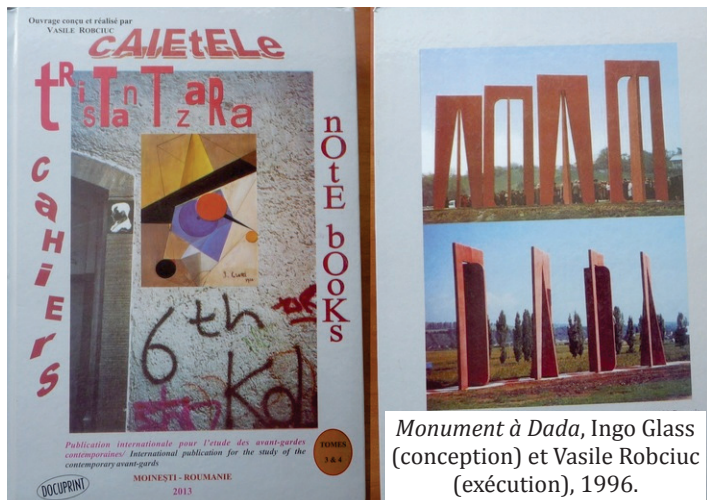
„Tristan Tzara, care avea să inventeze la Zürich dadaismul, poezia hazardului exterior („Luați un jurnal, luați o pereche de foarfeci, alegeți un articol, tăiați-l, tăiați pe urmă fiecare cuvânt, puneți-le într-un sac, mișcați...”), scotea în 1912 împreună cu Ion Vinea o revistă *Simbolul*. În această fază românească trata teme simboliste (provincie, duminici, spitaluri) cu o mare ușurință lirică, cu sentimentalism și voluptate de mirosuri puternice. Presimțirea dadaismului stă în eterogenitatea imaginilor puse laolaltă:

*Verișoară, fată de pension, îmbrăcată în negru, guler alb,
Te iubesc pentru că ești simplă și visezi
Și ești bună, plîngi și rupi scrisori ce nu au înțeles
Și îți pare rău că ești departe de ai tăi și că înveți
La Călugărițe unde noaptea nu e cald.*

*

*Sufletul meu e un zidar care se întoarce de la lucru
Amintire cu miros de farmacie curată
Spune-mi servitoare bătrână ce era odată ca niciodată,
Și tu verișoară cheamă-mi atenția când o să cînte cucul.*

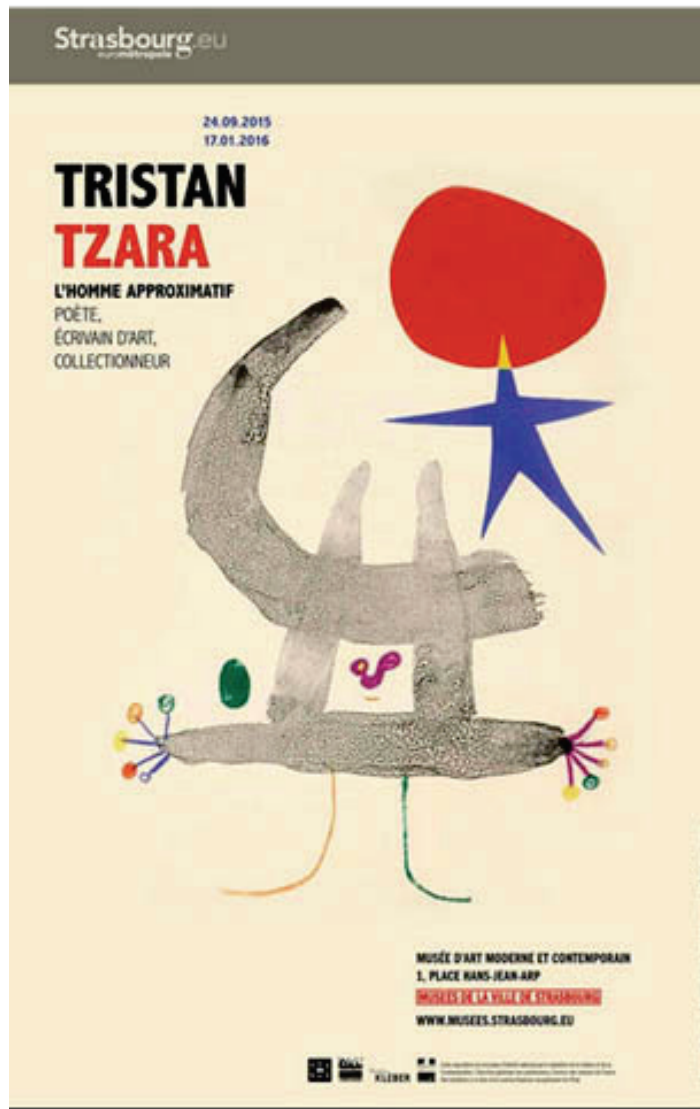
Anul acesta, cei 100 de ani de la apariția Fenomenului DADA, cât și cei 120 de ani de la nașterea inițiatorului, s-au sărbătorit cu fast, dar și cu rigoare adecvată în București, Moinești, precum și în Belgia și Franța.

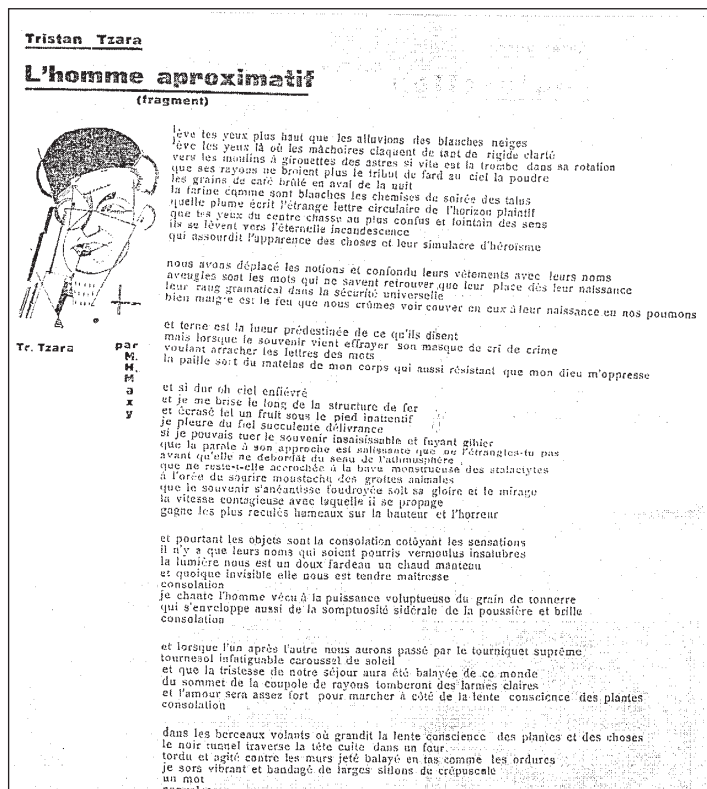
Monument à Dada, Ingo Glass (conception) et Vasile Robciuc (exécution), 1996.

Caietele Tristan Tzara, precum și Societatea Literară omonimă, fondată, la 16 noiembrie 1991, în Moinești, locul natal al poetului dadaist, sunt opera unui francofon astăzi recunoscut nu doar în țară ci și în plan internațional.

Vasile Robciuc, născut în 7 august 1942, la Părhăuți - Todirești, județul Suceava, inițial profesor de limba franceză, apoi publicist, s-a consacrat, din anii 1990, organizării de spații și evenimente culturale, coagulând contribuțiile unor personalități de talie, naționale și străine. A inițiat și continuă traducerea operei lui Tzara și a conclaveului dadaistilor, fiind recompensat de organisme culturale românești și din afară cu diplome, titluri și medalii. Caietele Tristan Tzara sunt o mărturie indubitabilă a anvergurii sale intelectuale.

Afișul expoziției din Strasbourg (24 septembrie 2015 - 17 ianuarie 2016)

L'homme approximatif „citat” de Carmen Mavrea, artist vizual (2016).

Dan Coridaleu/ Mavrea Andreevici/ Iwan Andreewitch (și alte originale pseudonime), absolvent (seria 1972) al Liceului «Mihai Eminescu» din Bârlad, poet declarat anti-orice formă de artă numită clasică, este de atașat, pentru orice încercare de încadrare ori identificare, grupului de (anti)artiști experimentatori și inovatori pe linia Gellu Naum, grup autodenumit *Cercul dispărut*. Împreună cu artistul vizual Carmen Mavrea, a realizat în 2014, în versiune română și franceză, experimentul artistic *Le Coude de Davinci. Homo Europaeus Typographus. Compendium d'anatomie et physiologie Paneuropéenne*. În vara aceasta, cei doi artiști au fost prezenți la Strasbourg, pe urmele manifestărilor centenarului Dada, de unde ne-au trimis un Jurnal *sui generis*, în stil cât se poate de dadaist, însoțit de fotograme dedicate *poetului trist*. Reamintim că D.C. este și un pasionat și original traducător din limbile germană și franceză.

Iwan ANDREEWITCH

Tristan als Gottes vergessene Sprach¹

În calitate de imitatori stângaci ai teribilului Guillaume, nu
ne așteptam deloc să fim întâmpinați și găzduiți de el, de cel pe
care îl maimuțărăm cu nerușinare, ci de Tzara, *als Gottes vergessene
Sprache* ce se găsește.

Având în vedere că noi pentru Tzara venim la *Strassburg*, nu
pentru teribilul Guillaume,
având în vedere că *Strassburg*-ul stătuse *à la merci* și la
picioarele lui luni întregi, cu ocazia mării expoziții *Tristan Tzara*
de mai ieri
și având în vedere că vandalul acesta jefuise și violase cu furie
esteticească tot ce i-a pohtit mușchiul său sternocleidomastoidian.
Ce l-ar fi costat să ne împrumietăreze acolo cu o aripă a Palatului
Rohan, dacă tot avea atâtea aripi legate de brâu și nu avea ce se
face cu ele ?

Dar el, „încăpăținat,” precum se exprimă drăgălașa de Madam Lou,
pardon, Lovinescou, nu, el și-a văzit de treabă și ne lasă a ne
descurca singuri întru acest oraș în întregime nemțesc dar grăitor
numai și numai pe franțozăște.

Probabil că se bazase pe căci oricum toate cele ale vieții și morții din
Alsacia și Lorena reveneau ca niște simple pomeni din partea lui :

Gustările cu muștar

de crini

Tramvaiele din poze

le virtuale.

Parlamentul Evropii plouat de Gustave le Bon Dieu în mijlocul străzii

Universitatea Luka Pitsou tremurând albastră în depărtarea cea de
veci sihastră,

n-ați plâns ?

Nu v-a fost dor de țara voastră ?

Obicinuitele înghețate italienești pe bățul ce are 2 capete

Michail Alexandrovici ieșind din buzunarul carnetului de cadril și
furișându-se hoțește ca să trimeată o carte poștală Academiei
Bârlădene

Rondourile cu bărcuța și cu Hopa-Mitikă pe Rin în compania
ubicuității chinezești

Der Gipfel des Berges, der im Abendsonnenschein funkelt ²,
companiile de husari cari se ocupă cu descarcerarea celor încuiați în
casele lor aproximativ omenеști și refuzând să se retransforme în
mămuțe

Et bien sûr, les cloches de la Cathédrale qui sonnent toujours sans
raison, tandis que nous, nous aussi, nous partons avec les départs et
arrivons avec les arrivées, nous partons avec les arrivées et arrivons
quand les autres partent și așa mai departe

Poleiți, rujați, înnebuniți de glorie ca în filmulețele alea cu
nouri

semnați de
răsuflarea caracteristică a Carmenei Mariei Laurencin

Și când colo la *Strassburg* nime nu are habar nici de dânsa, nici de
Tristan, nici de nimica, ce-i aia Madam Zambilovici, care flanea.

Poate că la Strassbourg sau la Hawaii să fie alt
cumva

dar la

Strassburg vă spunem precis că e foarte bine atât
de venit

devreme cât și de plecat foarte foarte repede.

E adevărat că aici
clopotele de la Notre-Dame bat un pic aiurea dar o
fac fără vlagă și într-o dungă, cumva fără Tristan pe limbă.

Et encore:

Câinilor continuă să li se refuze intrarea în cimitirele
personalităților culturale din Paris, supt motivul că sfidează
rațiunea dominantă și nu-și poate coordona pipiurile cu limbile
uite de Dumnezeu cine-știe-pe-unde.

Până și paznicul de la *Musée d'Art* seamănă izbitor cu Maurice
Nadeau, deși se numește Naurice Madeau, și are aerul unui
administrator de bloc din Moinești surprins într-un moment de
maximă integramă moldovenească.

Drept aceea, știind că deși e treaz-trezuleț, nu pricepe o
boabă de germană îl chestionăm direct și de la obraz:

Was ist für ein Traum den Sie da gehabt haben ? ³

Deci luându-ne pe dată la bătaie după ceafă cu umbrela sa
de portar, căci așa știu portarii din *Strassburg* să fie hâtri.

Aceași umbrelă pe care noi i-o smulgem din mână cu tot cu mână,
cu scopul ca, atunci când, întinși pe capre, vom lua o birjă și vom
pleca definitiv de la *Strassburg*-ul ăsta, noi să-l putem împunge
pe vizitiul cel muscal cu mâna portarului precum și cu țapoii
delicat al umbrelei și să-i șoptim *à haute voix*:

La Moparnas, birjar, la Moparnas !

Fotograme din ciclul
L'homme approximatif.
Autor: Carmen Mavrea.

Note:

1. Tristan ca limbă pierdută a lui Dumnezeu.
2. Vârful muntelui strălucind în lumina soarelui la asfințit.
3. Ce-i pasă visului că l-ai avut ?

Mme **Simona Modreanu**, responsable du Département de Français de l'Université „Al.I. Cuza“, a accepté, cette année aussi, et de si bon cœur, à nous confier le texte de son allocution d'ouverture aux manifestations des *Journées de la Francophonie* de Iași. Excellente introduction et invitation, pour tous les intéressés, à s'ouvrir à une saine curiosité, séduits, sinon même engagés, dans le travail d'exploration des ressources de la francophonie, une francophonie vue dans sa dimension multi- et transculturelle.

Simona MODREANU

Francophonie et curiosité(s)

Celui qui suit de près le phénomène francophone arrive à une conclusion réconfortante, somme toute : même si le nombre de locuteurs ordinaires baisse, le nombre des créateurs, et notamment des écrivains qui choisissent de s'exprimer en français pour échapper à la prison de leur langue maternelle ou du système politique, idéologique, économique qui les opprime, ce nombre donc augmente de manière spectaculaire. En voici une explication, parmi tant d'autres : „Le français ne fige jamais le sens d'un terme“, explique la romancière suédoise Pia Petersen. „En cela, il reflète bien la mentalité d'un peuple toujours enclin à contester, interroger, réagir... Une langue indocile, c'est toujours attirant pour un écrivain...“

La francophonie, dans sa dimension multi- et transculturelle, dans sa capacité d'invention, dans son rôle de complément d'âme et d'esprit est une invitation à rêver, à réinterpréter, à arranger différemment le monde et les choses, au nom de la diversité et de l'inépuisable curiosité humaine. Entre curiosité philosophique, fantasmes littéraires, discours qui éclatent et se recomposent, audaces scientifiques, anomalies historiques, le monde de la francophonie ouvre son agora aux horizons qui se rétrécissent ailleurs.

Voguons ensemble à travers l'esprit fouilleur et inquiétant du polémiste, le court-circuit étrange et inspiré du poète, les jouissances rebelles et obliques de l'artiste. Le travail d'exploration des ressources de la francophonie peut être leste, amusant, érudit, grave, il saura toujours réveiller les paradoxes enfouis sous les conformismes et libérer les énergies nouvelles qui appartiennent en propre à cette communauté immense de gens ayant la francophonie en partage.

Portant sur le sensible ou l'intelligible, la curiosité procède d'un manque stimulant qui nous pousse à poursuivre ce qui ne tombe pas sous les sens, car il y a aussi un fond transcendantal de la curiosité. Dans *le Banquet* de Platon, Diotime parle du désir de tout homme de connaître „quelque chose qu'il n'est pas lui-même“. En tant que désir de connaître, la curiosité est donc ouverte à l'altérité : elle porte sur ce qui nous est étranger, dans un mélange vivifiant de plaisir et d'insatisfaction.

Chambres des merveilles, cabinets de curiosités, mécanismes magiques, mémoires de lieux, lieux de mémoire, autant d'espaces et de formes qui cultivent et suscitent la créativité libre, un tantinet mystérieuse, la force combinatoire qui ne s'embarrasse pas des limites constitutives d'une langue, d'une frontière, d'une représentation canonique...

La curiosité fonde un imaginaire pulsatoire, flexible, métamorphosant, que nous vous engageons à explorer dans les idées, les œuvres, les mots ou les non-dits en français, édifiant un nouvel ordre, une autre logique d'identification, un autre univers.

Dans ce monde de la non séparabilité, des interconnexions irréductibles, de l'indétermination et de la non prédictibilité (traits définitoires de la littérature, tout comme de la physique quantique), n'est-il pas grand temps de changer de taxinomies et de paradigmes ? Que désignent encore, à la lumière de ces nouvelles notions et perceptions du monde,

UNIVERSITÉ ALEXANDRU IOAN CUZA IAȘI FACULTÉ DES LETTRES INSTITUT FRANÇAIS IAȘI

vous invitent à participer au Colloque

Francophonie et curiosité(s)

XXIe édition, Iași, 25-26 mars 2016

les sciences „humaines“, d'un côté, et les sciences „exactes“ de l'autre ? Qu'est-ce qui est non *humain* et qu'est-ce qui est encore *exact* ? Certes, les résultats expérimentaux peuvent être d'une précision remarquable, sauf qu'il s'agit là, on le sait maintenant, d'un découpage du réel qui affecte le réel lui-même, tout comme le sujet observateur interfère avec l'objet de son observation. Le réel fragmenté peut alors montrer des aspects contradictoires qu'on a vite fait de qualifier d'incompréhensibles ou d'absurdes si l'on reste prisonniers de la logique du „*ou ceci ou cela*“.

Cependant, la liberté enrichissante est à portée de l'esprit : il suffit d'accepter le postulat „*et ceci et cela*“, ou plutôt „*ni ceci ni cela*“. Et de permettre à une saine curiosité d'allier joyeusement formes artistiques et contenus scientifiques ou, vice-versa, de nourrir à la fois nos esprits et nos âmes. En français, bien entendu, car il nous rend plus téméraires, plus *fous* dans le sens de Niels Bohr !

Et puis, n'oublions pas qu'en 2016 nous célébrons le centenaire de la naissance de Anne Hébert, dont la figure et l'œuvre sont toujours au cœur d'une actualité francophone particulièrement féconde, que nous vous invitons à revisiter dans ses formes plurielles.

(Allocution d'ouverture prononcée au Colloque de la Francophonie, Iași, 25 mars 2016)

Honorée d'avoir assisté à cette cérémonie solennelle et émouvante, je tiens – et je sais bien que je peux le faire au nom de tous mes concitoyens qui la connaissent – et qui sont aussi les siens - à féliciter de tout cœur Mme **Corina Panaitescu**, autant pour cette distinction bien méritée, que pour tout son admirable parcours humain et professionnel, exemplaire en tout point, de même que pour sa fidélité sans faille, son amour dévoué et les signes d'amitié qu'elle ne cesse de témoigner à Bârlad, sa ville natale.

Corina DIMITRIU PANAITESCU

Monsieur le Recteur, chers invités, chers collègues, chers étudiants,

Je n'ai pas l'habitude de composer des discours publics et encore moins le plaisir de les prononcer. Je suis professeure, professeure de français. C'est, donc, en classe que je me sens le mieux – et je l'affirme en toute sincérité.

En qualité de professeure de français – c'est la qualité que j'assume avec le plus de fierté – je tiens à remercier mes collègues de l'ARDUF qui m'ont fait l'honneur de m'accorder cette distinction.

Mais j'ai encore quelques remerciements – très importants pour moi – à adresser, à des personnes présentes ou absentes, qui m'ont aidée à me former dans cette profession et à l'exercer avec un énorme plaisir. Je voudrais donc remercier :

Mes passionnés et admirables professeurs de français du Collège National Gh. Roșca Codreanu de Bârlad.

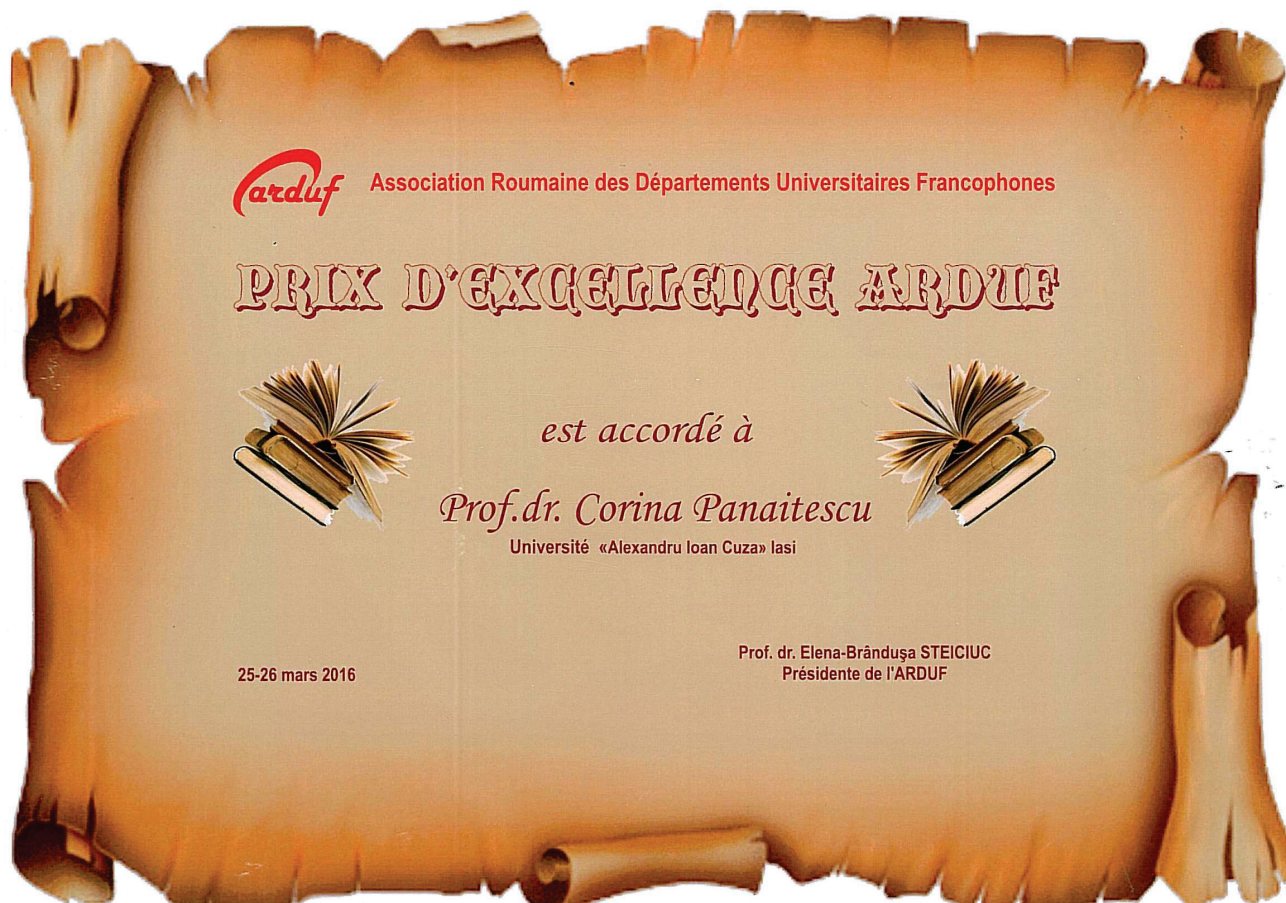
Mes prestigieux professeurs de la Faculté des Lettres de notre université, qui m'ont appris les ficelles du métier.

Mes excellents – et redoutables – collègues du Département de français.

Mes chers étudiants – les étudiants des presque quarante séries que j'ai vu se succéder le long de ma carrière.

Comme vous voyez, c'est à des professeurs – anciens, actuels et futurs – que j'adresse ces remerciements. Et je le fais avec le grand espoir que cette profession pourra retrouver son prestige bien mérité.

(Discours prononcé à l'occasion de la remise du Diplôme d'Excellence ARDUF – Association Roumaine des Départements Universitaires Francophones, Iași, mars 2016).

2016 est l'année du centenaire d'Anne Hébert (1916–2000), la grande dame des lettres québécoises, amplement fêtée, à cette occasion, dans son Québec natal, de même que partout dans le monde – y compris la Roumanie (*Les chambres secrètes d'Anne Hébert*, section du Colloque international *Francophonie et curiosité(s)*, aux Journées de la Francophonie, Iași, mars 2016).

Corina DIMITRIU-PANAITESCU

Anne Hébert, marea doamnă a literelor quebecheze

Scriitoare de mare forță a Québec-ului său natal, pe care îl reprezintă în mod exemplar în complexitatea realităților sale fizice dar mai ales spirituale, psihologice, Anne Hébert este, alături de contemporana și tovarășa sa întru glorie – Gabrielle Roy – o scriitoare de mare forță a lumii, care depășește, prin problematica abordată și modalitățile literare folosite, granițele unui provincialism și ale unui individualism îngust, deschizându-se spre universalitate. Forța ei stă, cu precădere, în dozarea cu mare finețe a elementelor care țin de unicitate și care asigură amprenta de neșters a personalității sale scriitoricești, cu diversitatea extremă de teme, motive, categorii de simboluri, forme și tehnici literare, pe care le folosește cu o evidentă, copleșitoare plăcere a scrisului.

Ilustrându-se cu strălucire în toate genurile pe care le abordează – poezie, povestire, roman, dramă – ea excelează totuși în poezie și roman, specii în care talentul său își află cel mai adecvat loc de manifestare și pe care reușește să le adune și să le facă să comunice foarte frecvent în spațiul aceluiași text. Între poemele și romanele autoarei circulă constant, într-o jubilară a sensului și a scriiturii, motive, refrane, stări sufletești și imagini obsedante, care ajung să construiască noi arhitecturi textuale, precum cea a romanului-poem (*Les Fous de Bassan*).

Marcată puternic de personalitatea lirică, de o sensibilitate exacerbată, dureroasă, a vărului său Hector de Saint-Denys Garneau, ca și de bogăția de idei și de forme de expresie a mării literaturi franceze, Anne Hébert se întoarce și spre Biblie, sursă inepuizabilă de mituri, rămânând, în același timp, conectată la ceea ce o practică modernă precum psihanaliza îi poate dezvălui scriitorului din adâncimile sufletului omenesc. Cunoaște imaginea Québec-ului așa cum apare ea, pe jumătate realistă, pe jumătate idilică, în romanul *Maria Chapdelaine* a lui Louis Hémon, dar construiește și o imagine proprie, în care problematica centrală a identității quebecheze, organizată în jurul aceluiași prezențe-pivot: religia, familia și limba, nu mai apare tratată manicheist, ca la scriitorul de origine franceză,

ci în consistența sa contradictorie care face imposibilă separarea tranșantă a luminii de întuneric și a binelui de rău. Se profilează, de fapt, dincolo de imaginea identității quebecheze, problema identității personale în general – mai ales cea a omului modern –, identitate fracturată, bântuită de incertitudini și de convulsii.

Romanele lui Anne Hébert sunt predominant psihologice, deși mențin, în fundal, racordările la timpul istoric și la cel social. Autoarea este interesată mai cu seamă de timpul interior al personajelor, ea dezarticulează, cu luciditate și, adeseori, cu cruzime, mecanismul funcționării lor intime, care guvernează și relația cu ceilalți. Exegeza hebertiană vorbește despre personaje alienate, cu comportare în multe cazuri aberantă, personaje – mai ales feminine – deosebit de puternice, ale căror acte sau gesturi, de cele mai multe ori violente, oricum surprinzătoare, sunt motivate, pe de o parte, de o continuă confruntare cu propriul eu și, pe de alta, de poziția lor de frondă față de o exterioritate – familie, religie, societate – constrângătoare, care înăbușă ființa, o împiedică să-și închege o identitate armonioasă. Fie că este vorba de metropola modernă (Paris, Québec, Montréal) ori de mica localitate de provincie (Sorel, Kamouraska, Griffin Creck), de societatea burgheză a secolului al XIX-lea, sufocată de prejudecăți și de conveniențe ori de comunitatea restrânsă, sprijinită exclusiv pe legături de sânge și pierdută în timp și spațiu; fie că este vorba de o lume reală, cu repere precise, verificabile, ori se trece – brusc sau imperceptibil – spre un spațiu mai mult sau mai puțin fantastic, al magiei negre și al aparițiilor spectrale, aceeași senzație de opresiune, de dificultate, dacă nu chiar de imposibilitate de a ieși la lumină îi apasă pe protagoniștii acestor romane. În fond, întrebările pe care ei și le pun, și care le alimentează zbaterea, sunt cele dintotdeauna ale ființei umane: sensul vieții și al morții, dragostea și ura, calea binelui și a răului. Remarcabilă este arta cu care autoarea adaptează discursul la trama fiecărui roman și mai ales la specificul protagoniștilor săi, diversificând formulele romanești.

Primul său roman, *Les Chambres de bois* (1958), deschide seria dramelor claustrării, ale autoclastrării chiar, ale însingurării într-un spațiu închis (un *huis clos* sartrian) care mutilează individul. (...)

Kamouraska, ecranizat de Claude Jutra în 1973, este povestea unui adulter și mai ales a unei crime premeditate, pregătite și înfăptuite, sub aspect moral, de Élisabeth d'Aulnières, văduva lui Antoine Tassy, soție respectabilă, la momentul narării, a notarului Jérôme Rolland, din Quebec. (...) Tânăra fată rebelă, crescută în atmosfera vătuită a casei unor „mătușici-fete bătrâne” bigote și pudibonde, preocupate excesiv ca nepoata să nu-și „piardă sufletul”, ca și în climatul de fariseism și convenții al societății quebecheze de provincie, Élisabeth este un mic animal încolțit ce se zbate între dorințele inimii și ale trupului, care o împing spre libertate, dragoste, fericire, drepturi intime ale ființei ei, pe care nici o opreliște socială ori religioasă nu ar trebui să le împiedice, și obligațiile impuse de lumea în care și pentru care a fost crescută. Unul dintre marile daruri ale romancierei este de a-i demonstra cititorului, prin exemplul personajelor sale, cât de dificilă este alegerea între bine și rău, a căror proximitate, dacă nu chiar interferență, este imposibil de evitat. Drama lui Élisabeth, a lui Antoine și a întregii lor lumi este povestită de protagonistă sieși și de autoare cititorului, într-un discurs găfăitor, aproape delirant, care zigzaghează între trecut și prezent, între persoana I-a și a III-a, între exaltare și depresia cea mai neagră, între identitățile multiple, imposibil de adunat într-una singură, armonioasă și împăcată, a personajului central. (...)

Les Enfants du sabbat și *Héloïse* scot în evidență gustul romancierei pentru fantastic. Adevărat roman negru, *Les Enfants du sabbat* zdruncină puternic, mai mult ca în oricare din textele acestei romanciere iconoclaste, imaginea unei

societăți pioase, virtuozose și senine din Canada franceză. Micul roman *Héloïse* șochează, din start, prin excesul de infernal și de macabru într-o povestire cu fantome și vampiri la sfârșitul unui secol XX super-tehnologizat și pragmatic, în care pare să nu mai încapă nici o umbră de mister. Preocupată de „misterul interior” (G. Marcotte) al ființei, Anne Hébert își îngroașă intenționat tușele pentru a arăta că în spatele atracției pentru morbid și a căutării de senzații tari ce par să-l caracterizeze pe omul modern se ascunde o dezordine interioară, un „tremur al certitudinii” (J. Paulhan) care ar trebui, realmente, să ne îngrijoreze, deoarece aduce cu el fascinația vidului și plăcerea auto-distrugerii. (...)

Les Fous de Bassan (ecranizat de Yves Simoneau în 1986) este mai mult decât un roman poetic: el este un roman-poem al mării și al dragostei (viață și moarte la un loc) și mai ales al misterului trecerii, al liniei fragile, înșelătoare, imprecise care separă trecutul de prezent, copilăria de maturitate, binele de rău, fatalitatea de întâmplare – tematică de altfel predilectă pentru autoarea quebecheză. (...)

Construind, prin opera sa, un univers consistent și coerent, Anne Hébert aduce în felul acesta și un omagiu limbii franceze, pe care o stăpânește și folosește impecabil, neînțelegând să-i altereze puritatea lexicală ori să-i afecteze ținuta gramaticală prin introducerea de canadianisme, în folosul unei culori locale care, chiar dacă solicitată de unele din textele sale, le-ar limita, consideră autoarea, accesul la universalitate. Or acest acces este ilustrat, fără excepție, de tot ce a scris Anne Hébert, care rămâne, în același timp, un simbol al tradiției literare quebecheze.

(Extras din Corina Dimitriu-Panaitescu (coord.gen), *Dicționar de francofonie canadiană*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2011, pp. 403-410).

„Je suis poète même en prose“

Anne Hébert

Leçon de ténèbres

S'endormir debout
Comme un arbre
Dans la nuit

Sans cils ni paupières
Les yeux grands ouverts
S'emplier de nuit
À ras bord

Le cœur noir de la nuit
Ruisselle comme mon cœur
Change mon sang
En encre de Chine

La nuit fluide coule dans mes veines
Je m'enracine en forêt noire
Chevilles liées
Âme dissoute dans la nuit

Immobile
Attendre que les temps soient révolus
Dans l'espoir d'une petite étoile
À l'horizon couleur de suie.

Lecție de întuneric

Să adormi în picioare
Ca un copac
În noapte

Fără gene nici pleoape
Cu ochii larg deschiși
Să te umpli de noapte
Până peste poate

Inima neagră a nopții
Șiroiește în inima mea
Îmi preface sângele
În cerneală

Noaptea fluidă îmi curge în vene
Prind rădăcină în pământul neagră
Cu gleznele legate
Cu sufletul risipit în noapte

Nemișcat
Să aștepti să se împlinescă vremea
Sperând că o steluță va răsași
Pe orizontul de culoarea funinginei.

Născută la 26 noiembrie 1902, în satul Vultureni, județul Tecuci, *Olimpia Cârlan*, căsătorită *Lozach*, a fost în tinerețe profesoară de limba și literatura franceză, mai întâi în Bârlad, la Liceul Iorgu Radu (de unde și prietenia cu profesoara Veronica Tuchilă), apoi la Deva și la Cluj. Foarte cultivată, era fiica învățătorului Ioan Cârlan, deputat, apoi senator în primul Parlament al României Mari. Prietenă cu intelectuali străluciți ca : Ioan N. Roman, Horia Roman, Mircea Vulcănescu, Mihail Bantaș, Ramiro Ortiz, Bazil Munteanu etc., ori cu Gheorghe Eminescu și fiica lui, Yolanda. Începând cu deceniul 3 al secolului trecut, a trăit în Franța, prin căsătoria cu prof. univ. dr. Jean Lozach, cercetător al istoriei medievale a Franței, prieten al marelui istoric Fernand Braudel, membru al Academiei Franceze, diplomat spre sfârșitul carierei.

Mătușă a scriitorului C. D. Zeletin, din ale cărui volume de poezie a tradus.

Olimpia Lozach s-a stins din viață în Franța, la Massy, Paris, în 8 decembrie 2001, aproape centenară.

C. D. ZELETIN

C.D. ZELETIN

Cimitir pe zare

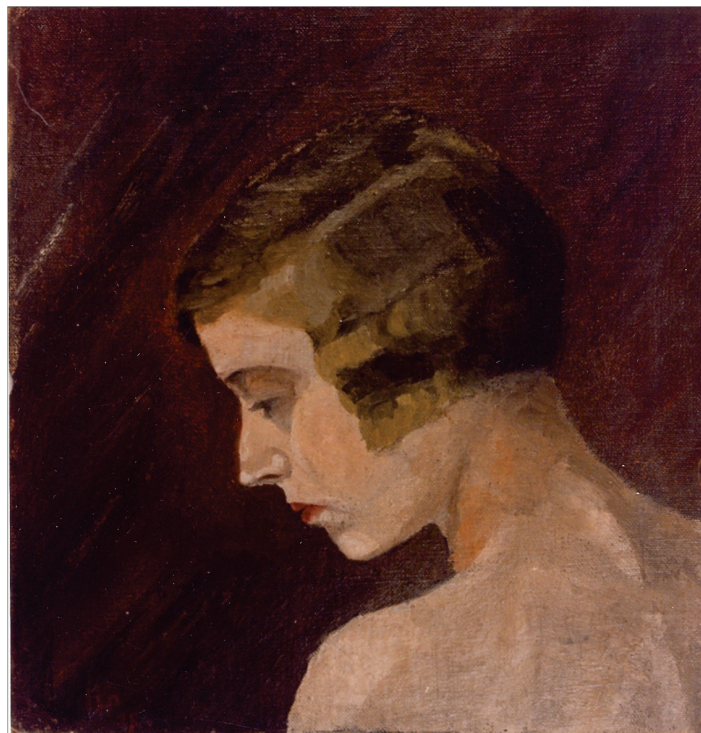
Viețile pier, viața rămâne,
câtă absență, câtă prezență!
Lespezi naive, oarbe bătrâne,
toate acopăr o transparență.

Cântă o fată – clocot prin grâne,
scapără holda-n sacră dementă,
viețile pier, viața rămâne,
câtă absență, câtă prezență!

Treier toți snopii minții stăpâne,
pleavă aștern pe marea esență.
Morții prin mine trec să îngâne
pururi totala indiferență...

Viețile pier, viața rămâne.

(din volumul *Călătorie spre transparență*,
Editura Eminescu, 1977)

Olimpia Cârlan (1902-2001), c. *Lozach*. Portret în ulei pictat în 1928 de către sora ei, Victoria Cârlan (1907-1992), fostă studentă preferată a pictorului Ipolit Strâmbu („Strâmbulescu”). Olimpia și Victoria au trăit și au încetat din viață la Paris.

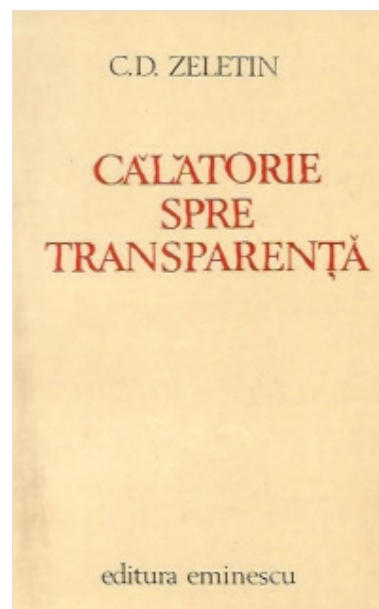
Cimetière à l'horizon

Les vies périssent, la vie demeure,
Tant d'absence, tant de présence !
Dalles naïves – aveugles vieilles,
Toutes couvrent une transparence...

Une fille chante, bouillon, c'est l'heure !
La moisson scintille, sacrée démente,
Les vies périssent, la vie demeure,
Tant d'absence, tant de présence !

Je bats les gerbes de la raison maîtresse,
Couvrant de balle la grande essence...
En moi les morts balbutent sans cesse
L'éternelle totale indifférence...

Les vies périssent, la vie demeure.

Ecouri verlainiene

C. D. ZELETIN

Președintele de onoare al Academiei noastre are o carte de proză intitulată: *C. D. Zeletin. Domnu-i Domn și Ierul Ier. Proze, convorbiri. La arderea manuscriselor...*, care va apărea la Editura Spandugino, București, 2016. Volumul se încheie cu un eseu istoriografic de aproximativ 150 de pagini, *La arderea manuscriselor*, în care, ici și colo, autorul reține versuri sau strofe, scrise în copilărie, adolescență sau

tinerețe, toate inedite – dată fiind interdicția de a fi publicat, la care a fost supus, timp de decenii – și pe care le-a salvat de la aneantizare, pentru că se recunoaște în ele.

Găsim aici următoarea notă, importantă pentru cultura noastră francofilă:

Paul Verlaine, Cântec de toamnă. 20 august 1959. Aleasă din peste 15 variante. Restul – pubela! Nici așa nu mă mulțumește. N-am ales-o pentru volumul de tălmăciri din lirica franceză, cum n-am ales nimic din Victor Hugo, Leconte de Lisle, Anna de Noailles, Hélène Vacaresco ș.a. Totuși...

Reproducem tălmăcirea celebrei poezii verlainiene cu sentimente de admirație deopotrivă pentru migala poetului traducător și rodul ei, cât și pentru reținerea autoexigentă, recul creator în fața trimiterii la tipar – foarte rar întâlnite astăzi – și în care vedem semnul sfințeniei în fața capodoperei. Este ceea ce ne face să credem că domnul C. D. Zeletin împărtășește ideea intraductibilității poeziei.

Tudor DORIN

„Fiu al plaiurilor tutovene, membru al Academiei Bârlădene în perioada ei bucureșteană” (cf. *Academia Bârlădeană*, nr. 2(63)/2016, pp. 5-8), *Tudor Dorin* (1919 – 1982), inginer silvic în civil, a fost întâi de toate un poet original, cu o putere de invenție verbală ieșită din comun, dar și un traducător de mare rafinament. „Am simțit totdeauna în el ceva ce ține de genialitate”, scrie despre el C.D. Zeletin. Tudor Dorin a tradus

integral în limba română sonetele lui Shakespeare, a tradus din poezia și teatrul american, dar și din lirica franceză. Spre ilustrare, acest sonet mai puțin cunoscut al lui Paul Verlaine, *Circonspection*, admirabil transpus în limba română.

Circonspection

A Gaston Sénéchal

Donne ta main, retiens ton souffle, asseyons-nous
Sous cet arbre géant où vient mourir la brise
En soupirs inégaux sous la ramure grise
Que caresse le clair de lune blême et doux.

Immobiles, baissions nos yeux vers nos genoux.
Ne pensons pas, rêvons. Laissons faire à leur guise
Le bonheur qui s'enfuit et l'amour qui s'épuise,
Et nos cheveux frôlés par l'aile des hiboux.

Oublions d'espérer. Discrète et contenue,
Que l'âme de chacun de nous deux continue
Ce calme et cette mort sereine du soleil.

Restons silencieux parmi la paix nocturne :
Il n'est pas bon d'aller troubler dans son sommeil
La nature, ce dieu féroce et taciturne.

(Jadis et Naguère, 1885)

Cu luare aminte

Taci molcom, adă mâna și să ne strângem iară
Sub ramurile-acestui copac enorm, în care
Își istovește vântul agonica suflare
Și luna își anină pecetia de ceară.

Cu pleoapele-aplecate, cum cei ce-nngenunchiară,
Visa-vom, goi de gânduri. Să nu ne înfioare
Fugara fericire și dragostea ce moare
Și să ne-atingă părul cu-aripa ciufi de seară.

Să nu sperăm nimica. În taină și cuminte,
Să-nchidem fiecare în inimi, ca-n morminte,
Crepusculara oră senină, potolită.

Tăcuți să stăm în pacea de umbre străbătută:
Nu trebuie să tulburi natura ațipită,
Această zeităte năprasnică și mută.

Chanson d'automne

Les sanglots longs
Des violons
De l'automne
Blessent mon cœur
D'une langueur
Monotone.

Tout suffoquant
Et blême, quand
Sonne l'heure,
Je me souviens
Des jours anciens
Et je pleure.

Et je m'en vais
Au vent mauvais
Qui m'emporte,
Deçà, delà
Pareil à la
Feuille morte.

Cântec de toamnă

Suspine vii
Viori târzii
De toamnă
Să ard c-un dor
Moleșitor
Mă-ndeamnă.

Toate pălind
Și-năbușind
Se frâng,
Îmi vine-n gând
Trecutul blând
Și plâng.

Iar vântul rău
Mă-mpinge-n hău,
Mă poartă,
Hălăduind
Și rătăcind
Ca frunza moartă.

Liliana Cora FOȘALĂU

Déjà présente précédemment dans notre revue (*Francophilie Roumaine*, 2013), Liliana Cora Foșalău, professeur au Département de français de l'Université de Iași, fin poète et traductrice raffinée, nous envoie ces poésies inédites. *Ecrire, y lisons-nous, est un refus de parler / un désir de savoir qui l'on est.../ d'éprouver le divin dans l'humain* („Les Mots“).

Certitudes

Le temps qui nous passe à côté
 en jouant avec nous à cache-cache
 et que nous n'apercevons pas
 (étant tout le temps trop occupés pour voir),
 demain on le retrouvera
 dans un cheveu devenu indiciblement blanc,
 dans une ride à laquelle on n'a pas eu le temps de penser,
 mais qui, elle, ne vous oublie jamais,
 dans une feuille tombée à vos pieds sans raison,
 aujourd'hui quand personne ne vous tombe plus aux pieds.
 Le temps,
 on le retrouvera dans un cimetière
 où encore un ami a décidé de déménager...
 Oh, les certitudes de notre passage
 à travers le temps
 et surtout celles de ses déambulations
 à travers notre être si fragile !...

Portrait de l'homme en éternel errant

Pour ne pas nous soustraire
 au tourment qui nous fonde,
 on marchera
 tout le long de la route de l'attente
 sans rien attendre,
 sans rien demander,
 coquelicots au vent,
 ondoisement des blés dans le chant,
 rêve du pain dans l'épi,
 eaux vertes sinon bleues au regard,
 les racines dans le sang,
 l'œil tourné au dedans,
 attentifs à ne pas céder aux appâts du couchant,
 nous, fiancés de l'éternellement instable instant.

Eté en terre natale

Le pays à nuages cotonneux
 que l'on effleure en tendant la main
 sans craindre d'arrêter en eux la pluie,
 par quel miracle n'a-t-il jamais vieilli ?
 Les cimetières y tamisent le silence,
 comme si Jésus, le divin voyageur,
 marchait du fond des âges vers le Thabor,
 et tout s'illuminait sur son passage,
 jusqu'à l'étonnement des grillons !...

Le chant de l'herbe en eux recommencé
 bat dans mon cœur le rythme de l'été.

Retour

À la fin de la guerre
 grand-père retourne au village
 comme un somnambule réveillé
 par les vides des maisons sans toiture,
 par les bouches sans murmure,
 par les yeux qui dardent sur lui des questions,
 qui mentent des nouvelles
 sur les Georges, sur les Jean, les Ion,
 un petit bout d'espoir qui leur reste
 après tout ce qu'ils ont vu
 à la fin de cette longue route
 de l'humainement intenable Passion...

À la sortie du désastre personne ne pouvait imaginer
 l'étendue et l'horreur de notre future malédiction.

Les mots

Les mots que je cherche
 et dont tous ont usé
 des limites ou des ailes mal coupées
 une question qui précède un silence
 grâce convoitée par les anges
 (parfois c'est comme s'ils en étaient privés)
 écrire – un refus de parler
 un désir de savoir qui l'on est
 d'écouter en nous les ancêtres remonter
 de poursuivre un chemin incertain
 d'éprouver le divin dans l'humain
 quand tout semble autour chavirer.

Archéologie d'un instant

Le temps qui pousse sur le village,
j'avais tout le temps cru qu'il me le cachait,
mais quand je descends les marches
de la terre-enfance,
je l'y retrouve parfaitement conservé.
Ils sont là tous les êtres de mon passé,
je réécoute les contes
lors des veillées d'hiver tant de fois
par un cher voisin racontés,
je reconnais à nouveau
la succession de saisons
selon les signes que l'on savait :
les champs labourés sentent le printemps,
Pâques sur terre,
deuil de l'âme passé en verdoisement
de tout un monde ranimé,
ondoisement des blés
berçant des myriades de graines-enfants,
l'automne dans le raisin pressant sa fin,
le coing odorant – dorure
des cuisines des grands-parents,
neiges, retraites, refonte des temps...

À ma fenêtre la ville s'étale impassiblement.

Oiseau, le temps

Oiseau de proie, le temps
a niché dans ma chair
comme si c'était un arbre
qui le berce dans ses branches-bras,
je suis son vol,

ses départs et retours,
mes attentes sont des haltes sur sa voie,
je m'en vais, tu t'en vas
sans retour sur un chemin
que l'amour a semé
de ses innombrables calvaires,
monuments de nos hier sans avenir,
dans l'apprentissage de la vie
nos épreuves nécessaires.

Il faudra raconter

Il faudra dire un jour
ce qui nous tient à cœur
après un certain âge,
murmurer le conte qui a creusé
et qui creuse en nous
comme une eau ses rivages,
qui nous a portés loin
du pays de l'insouciance
à séjour limité,
qui nous a amenés
là où l'on est,
fait de nous qui l'on est,
avec l'amour et la foi,
les détresses et la joie,
les obstacles franchis,
les genoux bien meurtris,
les mots avalés, oubliés,
espérés, parfois dits,
avec l'apprentissage de la vie
comme épreuve du parcours.
À chaque vie, une histoire au tour...

Lucian VASILIU

Poetul născut la Puiesti, dar legat profund de Bârlad, muzeograf, vreme de 33 de ani, apoi director al Complexului Muzeal Iași, director al *Daciei Literare* (1990 – 2007) și al Editurii Junimea (din 2014), fondator (2015) și coordonator al revistei *Scriptor*, este autorul a 9 volume de versuri (între care 4 antologii). Francofon și francofil declarat, a publicat în 1999, la Editura Cogito, Oradea, în ediție româno-franceză, volumul *Poeme/Poèmes*. Alegem, dintre zicerile sale care fac epocă : *De la Școala Ardeleană, de Junimea... cetire: Intră cine vrea, rămâne cine...citește !*

Exordium

Spaima, deznădejdea, bucuria, tristețea
din ochii tăi:
acesta este filmul mut
al ultimelor zile,
aici se află promontoriul
unde înalț ruga de seară

În acest loc se sting
uralele unei mulțimi inexistente,
aici lilieci emit semnale morse
dintr-o lume obscură,
aici răsună comenzile
apelului de seară al damaschinilor

Exordium

La peur, le désespoir, la joie, la tristesse
de tes yeux:
voilà le film muet
de ces derniers jours,
c'est là que se trouve le promontoire
où j'élève vers le ciel la prière du soir

C'est là que s'éteignent
les acclamations d'une foule inexistente,
c'est là que les chauves-souris émettent les
signaux morse
d'un monde obscur,
c'est là que résonnent les ordres
de l'appel vespéral des moines de Damas

Edgar Allan Poe

Corbul domnului profesor e o închipuire.
Lovește în fereastra de gheață
cu pliscul subțire –
pe cât de hirsut, pe atât de incult,
descins dintr-un neam păsăresc de demult

El se arată pe neprevăzute.
Ne îmbrățișează cu aripile-i slute –
atât de negre și atât de bizare,
dintr-o cu totul altă lume, se pare

Într-o vreme, am vrut să-l împușcăm, pe seară –
acoperise, cu țeasta-i
luna sfântă și clară

Dar, corbul domnului profesor e o închipuire,
lovind în fereastra de gheață
cu pliscu-i subțire

Matei

Pe neașteptate sare zăvorul.
O noapte adâncă a coborât
peste urbe:
plec în obișnuita peregrinare

Prietenul
mă bănuiește venind prin cețuri.
Pornim conversând
pe străzi fără număr
printre case răzlețe

El perorează despre
„Principiul feminin al lumii”.
Susține că nu întâmplător
Lumina, Solitudinea, însăși Ziua
și Noaptea
sunt substantive de genul feminin

Până și ora
și Moartea și Clipa aceasta

Ca și voi

Ca și voi
ascult
cântecul mierlei rănite

ca și voi
am o rană
pe cerul gurii

ca și voi
cunosc umiliința și frica,
extazul și bucuria

ca și voi
fumez țigările fratelui mort

Doar gura mea este
gura dezordinii universale

Edgar Allan Poe

Le corbeau du professeur est une fiction.
Il frappe à la vitre de glace
avec son bec limé –
hirsute autant qu'inculte,
issu d'une espèce d'oiseaux depuis longtemps disparue

Il surgit à l'improviste.
Il nous tient dans ses ailes hideuses
si noires et si bizarres,
venant, paraît-il, d'un tout autre monde

A une certaine époque on a voulu le tuer, un soir
il avait couvert de sa tête
la lune claire et sacrée

Mais, le corbeau du professeur est une fiction,
qui frappe à la vitre de glace
avec son bec limé

Matei

Le verrou saute, inattendu.
Une nuit profonde est descendue
sur la ville:
je m'en vais, dans ma pérégrination quotidienne

L'ami
croit m'apercevoir à travers le brouillard.
Nous partons dans des conversations
au long d'innombrables rues
aux maisons éparses

Sa péroration porte sur
„Le principe féminin du monde”.
Il soutient que ce n'est pas par hasard si
La Lumière, la Solitude, la Journée même
et la Nuit
sont des noms du genre féminin

Même l'Heure
et la Mort et cette Seconde

Comme vous

Comme vous
j'écoute
le chant du merle blessé

comme vous
j'ai une blessure
au palais

comme vous
je connais l'humilité et la peur,
l'extase et la joie

comme vous
je fume les cigarettes du frère mort

Seule ma bouche est
la bouche du désordre universel

Alunecări de teren

Frumos îi stă poetului
într-o groapă cu var –
fericit cântă
în corul heruvimilor

visează îmbrățișarea
unei duioase hetaire
pe drum de seară

Frumos îi stă poetului,
pe vreme de ploaie
într-o groapă cu var
în lumina stelelor palide,
bolborosind cu lov
sintaxa inaccesibilă

Frumos îi stă
murmurând în groapa cu var:
„Noi, iubitorii de detalii,
noi, iubitorii de edicte,
noi, împotriva împotrivei...”

Frumos îi stă poetului
într-o groapă cu var,
cu ochii albi, cu mâinile reci,
într-o groapă cu var
alunecat nu se știe cum

Glissements de terrain

Il est bien à sa place le poète,
dans une fosse pleine de chaux –
heureux il chante
dans le chœur des chérubins

il rêve de l'étreinte
d'une douce hetaire
sur le chemin du soir

Il est bien à sa place le poète,
sous la pluie
dans une fosse pleine de chaux
à la lueur des pâles étoiles,
en bégayant avec Job
la syntaxe inaccessible

Il est bien à sa place le poète,
quand il murmure dans la fosse pleine de chaux:
„Nous, les amoureux de détails,
nous, les amoureux de l'ukase,
nous, contre ce qui est contre...”

Il est bien à sa place le poète,
dans une fosse pleine de chaux,
les yeux blancs, les mains froides,
dans une fosse pleine de chaux
précipité on ne sait comment

Corina DIMITRIU PANAITESCU

Louis Philippe Hébert, *Marie Réparatrice – Marie vindecătoarea*

Un monologue d'une trentaine de pages. En phrases courtes, d'une grande simplicité, dans le langage d'un enfant de huit ans. Car c'est Marie, une fillette de huit ans qui parle. Elle se parle à elle-même, et elle parle d'elle-même, de sa petite vie d'enfant et surtout du don qu'elle a – de réparer ce qu'elle aime et qui est détraqué. Depuis ses animaux de compagnie, les petits êtres qui peuplent ses jours, jusqu'à maman et papa qui n'arrêtent de se disputer. Elle raconte, d'une voix monotone et grave, comment elle s'est prise pour réparer les ailes du papillon égaré, un soir, dans sa chambre, le cochon d'Inde mort pour avoir mangé quelque chose d'empoisonné, le chat écrasé par une voiture au milieu de la rue. Elle les a récupérés, tous ces êtres chers, et ramenés à la vie. Sans fil et aiguilles. Grâce à son don de réparatrice. En fait, grâce à la foi inébranlable dans la force créatrice – magique – de l'amour et de l'imagination.

Prenant appui, de son propre aveu, sur un banal incident domestique – le chagrin de ses filles à la mort subite du chat de la famille – et inspiré aussi par l'existence d'une communauté religieuse des Sœurs de Marie Réparatrice, l'auteur québécois construit un superbe et touchant poème dramatique ou roman-poème, une parabole, à vrai dire, sur la force de l'amour et du sacrifice, du don de soi. Nouveau Petit Prince, la petite Marie donne, elle aussi, une leçon de sagesse aux *grandes personnes*.

Publié en 2014 aux Editions de La Grenouillère de Montréal, récompensé une année plus tard avec le prestigieux Prix du Gouverneur Général, le livre vient d'être lancé à Iași, dans la présence de l'auteur. La version roumaine de cette édition bilingue réalisée par les éditions Ars Longa (Iasi, 2015) appartient à Flavia Cosma, écrivaine québécoise d'origine roumaine.

Elena POPOIU

Francofili bârlădeni la întâlnirea cu Charles Aznavour

Vom fi fost, poate, chiar mai mulți, nu doar 3+1, între cei peste 4000 de spectatori prezenți, joi, 28 aprilie 2016, în Sala Palatului din București, 4000 de admiratori ai marelui Charles Aznavour, revenit, în sfârșit, în România, după 53 de ani, pentru un mult așteptat recital...

Trebuie să recunoaștem că am trăit cele aproape două zile bucureștene neeliberându-ne de un pronunțat sentiment de irealitate, până nu l-am văzut pe Charles Aznavour apărând pe scenă, *en chair en os*, domnul cu silueta gracilă, *tout de noir vêtue*, cum îl știam din atâtea recitaluri urmărite la televizor sau pe internet, până nu i-am reauzit și recunoscut timbrul, *sa voix rauque*, cu care ne-a salutat, declarându-și, fără să vrea să epateze, vârsta – 91 de ani ! A cântat, schițând pe alocuri și pași de dans (pe final de *La Bohème* și de *Deux guitares*), timp de peste 100 de minute fără pauză, toate marile sale piese-cult dintr-un repertoriu de mult devenit universal, în fața unui public, *Dieu merci !*, avizat... Poate nu toți cei din sală erau în stare să îl urmărească, *îngânându-l, mot sur mot*, dar toți au părut să recunoască un *Aznavour* de la primele acorduri. Iar când totul s-a sfârșit, când, după câteva reveniri în scenă pentru a-și saluta publicul și a mai primi un buchet de flori, ne-a fost clar că artistul nu ne va oferi un *bis*, am părăsit cu greu sala, consolându-ne cu poze luate în fața afișului mare din foaier.

Am schimbat impresii, a doua zi după eveniment, în trenul de întoarcere acasă, noi cei 4 fericiți : Vali Arnăutu, singurul bârlădean meloman și pasionat de șansonetă lansat, de peste zece ani, cu succes

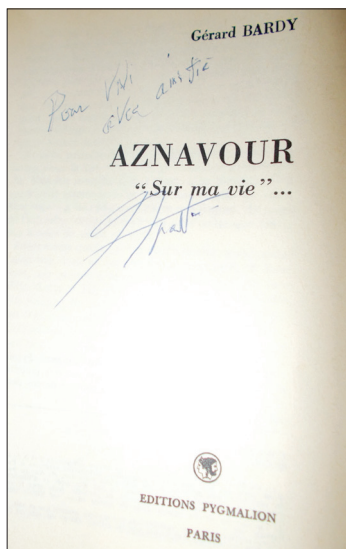
în domeniu, fratele meu, Sorin Popoiu și Alina, fiica lui și nepoată a mea - care ne-a făcut splendidul dar (de Crăciun !) al biletelor la concert - și semnatara acestor impresii. Sigur, privind totul post-festum, cu un ochi mai moderat, pot ieși la iveală și impresii mai puțin entuziaste :

vârsta artistului își spune cuvântul, vocea îi este mai slabă ca intensitate, *Mourir d'aimer* le-a părut unora cântat cu o octavă mai jos... *Qu'importe?* Pentru noi, a fost împlinirea unui vis, vechi din adolescență, când, studenți, apoi tineri profesori de franceză, fredonam șansonetele lui Aznavour, fericiți când reușeam să mai descifrăm un vers, un cuvânt...

Ce fericire, când, după ce ascultam de zeci de ori o melodie pe casetă, mai lămuriam un mister, *un bout de phrase*, din *La Bohème*, de exemplu, care ne rezista de ani de zile: „Aaa, asta spune aici: *épuisés mais ravis!*...” O întâlnire aproape providențială, trăită în toamna unei vieți de francofil, recunoaște Vali Arnăutu. Care jubilează *en vainqueur*: e singurul spectator al recitalului care a reușit să-i smulgă un autograf artistului ! Cei care-l cunoaștem nu ne-am mirat să aflăm – *photos à l'appui* – că s-a fotografiat cu Mireille Mathieu și cu Salvatore Adamo. Dar un autograf al lui Aznavour ? Ei bine, cu flerul și aplombul care-i sunt proprii, a reușit : pe o carte despre artist, pe care, inspirat, o

avea asupra lui, Vali Arnăutu din Bârlad, aflat printre cei, puțini, ce au îndrăznit să-l aștepte pe Aznavour la ieșirea din cabină (erau acolo Varujan Vosgianian, Călin Popescu Tăriceanu, câțiva artiști (Corina Chiriac, Emilia Popescu). Ei bine, chiar înainte de a se urca în lift, recunoscând, probabil, coperta cărții pe care i-o întindea prietenul nostru, artistul și-a scos stiloul și i-a scris câteva cuvinte pe prima pagină: *Pour Vali, avec amitié...* și semnătura, neschimbată, pentru că o vedem și pe coperta a patra a volumului despre Charles Aznavour purtând titlul *Sur ma vie* și datând din anii 70.

Chanceux Vali !

Dar e, incontestabil, norocul meritat al unui pasionat care mai e și tenace. Valeriu Arnăutu, profesorul șansonetist din Bârlad, are la activ 6 CD-uri lansate, precum și prezențe bine cotate în platouri de televiziune, opinii laudative din partea multor cunoscători. Iată-l, de aceea, menționat, deloc întâmplător și, după aprecierea noastră, pe deplin justificat, în două semnale elogioase din paginile unei repute reviste de specialitate : două numere, 10/2015 și 4/ 2016, ale mensuralului bucureștean *Actualitatea Muzicală*.

Bravo, Vali !

Alina și Sorin Popoiu pozând pe scările Sălii Palatului, sub Afîș.

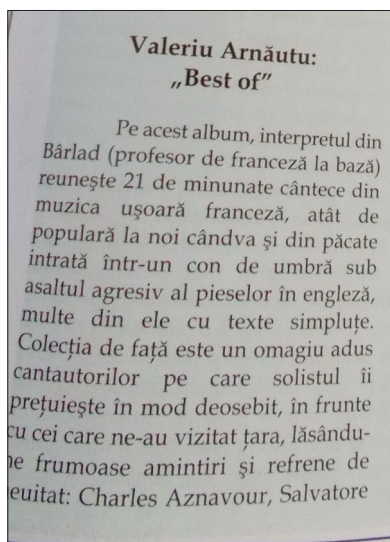
Valeriu Arnăutu, împreună cu Corina Chiriac, vânând autograful lui Aznavour

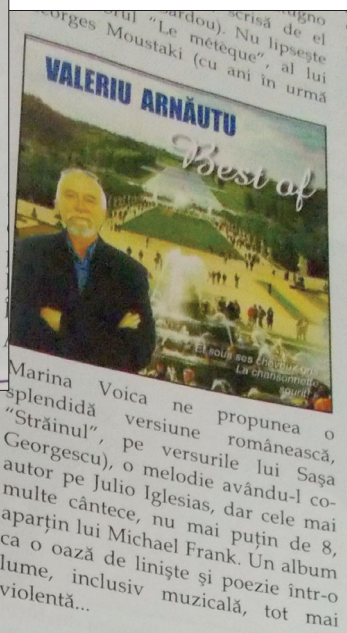
Iglesias (piesa titulară), François Feldman, Frank Michael, dar și Ștefan Bănică jr. Între titlurile celebre se numără "Les valse de Vienne", "Voulez-vous danser, Madame?", "Pauvres coeurs de papier", "Tous les bouquets se fanent". Ne bucură că mai există soliști care n-au uitat că suntem, totuși, o țară francofonă...

Doi francofili bârlădeni, frate și soră: Elena și Sorin Popoiu

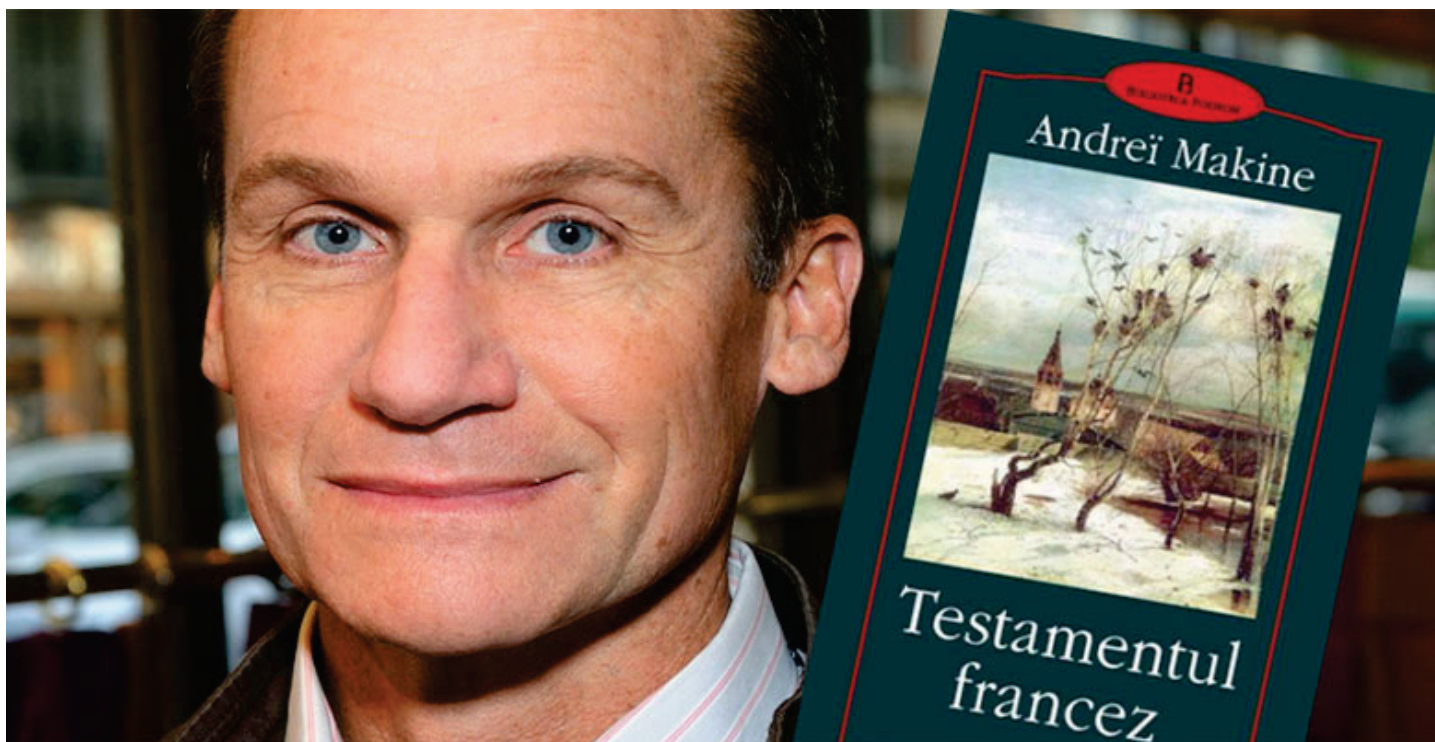

Pe acest album, interpretul din Bârlad (profesor de franceză la bază) reunește 21 de minunate cântece din muzica ușoară franceză, atât de populară la noi cândva și din păcate intrată într-un con de umbră sub asaltul agresiv al pieselor în engleză, multe din ele cu texte simple. Colecția de față este un omagiu adus cantautorilor pe care solistul îi prețuiește în mod deosebit, în frunte cu cei care ne-au vizitat țara, lăsându-ne frumoase amintiri și refrene de reuitat: Charles Aznavour, Salvatore

Marina Voica ne propunea o splendidă versiune românească, "Străinul", pe versurile lui Sașa Georgescu), o melodie avându-l ca autor pe Julio Iglesias, dar cele mai multe cântece, nu mai puțin de 8, aparțin lui Michael Frank. Un album ca o oază de liniște și poezie într-o lume, inclusiv muzicală, tot mai violentă...

Andrei Makine, immortel

Le 3 mars 2016, l'écrivain Andrei Makine a été élu à l'Académie française. Cet amoureux du français est né en 1957, à Krasnoïarsk, en Sibérie. Le français est la langue de sa grand-mère, Charlotte, qui la lui apprend dès l'âge de 6 ans, et lui transmet l'amour d'un pays et d'une littérature. Venu clandestinement à Paris en 1987, il n'est naturalisé français qu'en 1996, et ne se voit publier que sur le tard, en écrivant *traduit du russe par Albert Lemonnier* (nom de famille de ses arrières-grands-parents français) sur la couverture de *La Fille d'un héros de l'Union soviétique*, 1990 ; même subterfuge pour *La Confession d'un*

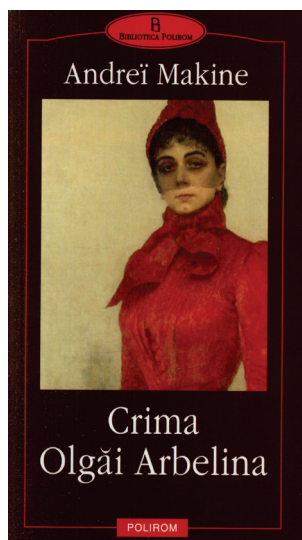
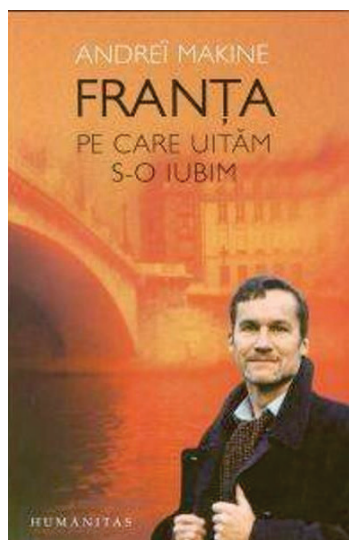
porte-drapeau déchu, 1992. Il révèle le stratagème dans son quatrième roman, *Le Testament français*, 1995, énorme succès (prix Goncourt et Médicis), éblouissante déclaration d'amour à une langue et à un pays.

L'exil, les purges, les camps staliniens hantent son œuvre écrite dans un français très classique : *Au temps du fleuve Amour*, 1994, *Le Crime d'Olga Arbélina*, 1998, *Requiem pour l'Est*, 2000, *La Musique d'une vie*, 2000, *La Femme qui attendait*, 2004, *Le Livre des brèves amours éternelles*, 2011, *Une femme aimée*, 2013, *L'Archipel d'une autre vie*, 2016. En 2011, il reconnaît

avoir eu recours au pseudonyme Gabriel Osmonde dans : *Le Voyage d'une femme qui n'avait plus peur de vieillir*, 2001, *Les 20 000 femmes de la vie d'un homme*, 2004, *L'Œuvre de l'amour*, 2006, *Alternance*, 2011.

Son amour de la France ne sait pas taire une inquiétude pour ce qu'il sent qu'elle devient, sa littérature avec : *Cette France qu'on oublie d'aimer*, 2006. Auteur très en faveur auprès des lecteurs roumains, dix de ses romans ont été traduits et publiés aux éditions Polirom de Iași et Humanitas de Bucarest.

Elena POPOIU

Corina MACOVEI*

Promovarea limbii franceze și a diversității culturale și lingvistice

A învăța limba franceză în epoca mondializării nu înseamnă numai cunoașterea unei limbi elegante, distinse și vii, dar și o cheie esențială pentru accesul la știință, dezvoltare și democrație, o cheie care deschide porțile unor multiple orizonturi.

Cei unsprezece liceeni bârlădeni francofili și profesoara lor, la Nice, pe Coasta de Azur.

Astfel, ținând cont de strategia și obiectivele Ministerului Educației privind studierea limbilor moderne, de nevoia elevilor de a dobândi competențe lingvistice necesare la examenul de bacalaureat, dar și pe piața muncii sau pentru obținerea de burse de studiu în străinătate, în perioada martie – mai 2016, am inițiat, elaborat și derulat la Colegiul Național „Gh. Roșca-Codreanu” proiectul educațional cu titlul: *Promovarea limbii franceze și a diversității culturale și lingvistice*.

Obiectivul său general: dobândirea de către elevi a competențelor cheie privind comunicarea în limba franceză și a competențelor interculturale.

Proiectul a cuprins activități variate, grupate în jurul unor jaloane importante: *La Francophonie en fête*, de Ziua Europeană a Francofoniei (14 – 20 martie 2016); *Rendez-vous linguistique et culturel en France*, între 24 aprilie – 1 mai 2016, când 11 elevi au participat la cursurile de limbă franceză și la activitățile culturale organizate de Centrul Internațional de la Antibes, pe Coasta de Azur a Franței; *9 mai – Journée de l'Europe*, diseminare a sejurului lingvistic la Antibes, activitate desfășurată în Aula liceului, în prezența colegilor celor 11 elevi, a părinților și a profesorilor.

Cea mai importantă a fost întâlnirea lingvistică și culturală din Franța: cei 11 elevi ai noștri (de la clasele X-XII) au participat, în perioada 24 aprilie – 1 mai 2016, la cursurile de limbă franceză susținute de profesorii francezi de la Centrul Internațional de la Antibes, renumit pentru calitatea stagiilor oferite elevilor, studenților, profesorilor și altor categorii profesionale. Elevii au avut cursuri în fiecare

zi, între orele 8– 12h30. În funcție de nivelul de limbă, ei au fost repartizați în clase/grupe internaționale cu elevi din alte țări și chiar continente, bucurându-se astfel de o experiență multiculturală deosebită.

Mai mult, deși eu am fost profesorul organizator al acestui sejur lingvistic și însoțitor al elevilor, am primit din partea Centrului Internațional Antibes sprijinul unui animator și responsabil al grupului, care ne-a fost ghid pentru toate vizitele propuse de Centru, vizând obiectivele turistice din Antibes, Cannes, Monte Carlo și Nice; amintesc câteva dintre ele: Muzeul Peynet și Muzeul Picasso din Antibes, Bulevardul Croisette și Palatul Festivalurilor din Cannes, Parcul marin Marineland Biot-Antibes – cel mai mare din Europa, Palatul Grimaldi și Cazinoul din Monte Carlo, Bulevardul Promenade des Anglais, Catedrala Notre-Dame și Muzeul de Artă modernă și Artă contemporană (MAMAC) din Nice.

Pentru elevi, a fost o experiență inedită, atât din punct de vedere al metodelor aplicate la cursuri de către profesorii francezi, cât și din perspectiva interacțiunii cu alți elevi, cu atitudini și culturi diferite, dar și cu familiile-gazdă, la care elevii codreniști au fost cazați.

Aceiași bârlădeni francofili și profesoara lor.

A fost, neîndoienic, o activitate benefică pentru promovarea limbii franceze în rândul elevilor, care a dovedit totodată importanța cunoașterii diversității culturale. Pentru noi, elevii și profesorii francofoni ai Colegiului Național „Gh. Roșca-Codreanu”, desfășurarea anuală a unor astfel de forme de promovare a limbii franceze reprezintă nu numai manifestarea atașamentului față de limba franceză, ci și afirmarea solidarității noastre și a dorinței de a trăi diversitatea francofoniei și de a promova valorile umaniste universale.

* Profesor de limba franceză la Colegiul Național „Gh. Roșca-Codreanu”.

Nouvelle donation importante pour Academia Bârlădeană

Une donation récente vient s'ajouter à celles reçues, des années durant, de la part du Président d'honneur de notre Société, C.D. Zeletin, donations de livres, de documents, de collections de journaux, de manuscrits, de tableaux et d'images-photo qu'on compte par milliers, qui ont construit et constituent, pour Academia Bârlădeană, sa bibliothèque et son cabinet documentaire.

Cette année, au mois de mars, notre bibliothèque s'est vu enrichir de manière considérable, grâce à une donation venant de France, de la part du professeur Alexandru Bogdan, historien et bibliophile roumain vivant à Paris. La plupart des livres constituant cette donation – et il y en a plus d'un millier ! – sont inestimables surtout pour les francophiles, car ils sont en français et, ce qui plus est, beaucoup de ces livres ont des reliures précieuses, qui en font de véritables œuvres d'art. Ne manquons pas de préciser que c'est notre concitoyenne et amie, Mariana Mănăstireanu, vivant elle aussi à Paris, qui a suggéré au professeur Alexandru Bogdan l'idée de cette donation au bénéfice de notre institution. En le remerciant, nous avons

promis au généreux donateur – et nous nous sommes promis à nous-mêmes – de nous montrer à la hauteur, de préserver et de soigner ce trésor, de le faire connaître par les passionnés de lecture et les connaisseurs.

Choisissons, pour vous donner un avant-goût de lecture, à travers une profusion de titres, quelques-uns, principalement des volumes d'histoire de la civilisation et de l'art ou des encyclopédies : Jean Delumeau, *Des Religions et des Hommes* ; René Huyghe, *L'Art et l'Homme* ; *Grande Encyclopédie de l'Histoire* (Bordas), 9 tomes ; Pierre Thibault, *Histoire Universelle* (Larousse), 7 tomes ; Philippe Aziz, *Histoire Universelle des Nations*, 6 tomes ; collections : *Histoire comparée des civilisations*, 16 tomes ; *Les Hommes d'État célèbres*, 4 tomes ; *Histoire universelle illustrée des pays et des peuples*, 7 tomes ; *L'Évolution humaine des origines à nos jours*, 3 tomes ; W.A. Durant, *Histoire de la Civilisation*, 22 tomes !...

Immense embarras du choix, chers lecteurs francophones !
Venez nombreux vous régaler !

Dragoș PĂTRAȘCU

L'artiste et son DADA LAND

Poezia este floare la ureche, din ciclul „Note despre linie”, desen acrilic pe pânză, obiecte asamblate, 2010, 110x110 cm.

Aerograf 1

Detaliu din expoziția „Călătoria”, deschisă la Galeriile „Cupola”, Iași, 2014.

Detaliu din expoziția „Dada Land”, deschisă la Galeriile Teatrului Municipal - Suceava, 2016.

Detaliu din expoziția deschisă la Galeriile „Art Yourself” - București, 2014.

Detaliu din expoziția „Călătoria”, deschisă la Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad, 2015.

Scrisoare către John Lennon, din ciclul „Note despre linie”, instalație-desene pe hârtie manuală, obiecte asamblate, foto, 2003.

Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană

Supplément FRANCOPHILIE ROUMAINE

Édité par le Département de Francophonie

Équipe de rédaction: Bogdan Artene (tehnoredactor), Elena, Alina și Gabriel Popoiu (culegere text), Mirela Chicoș (foto)

Responsable du numéro: Elena Popoiu

Tipărit la S.C. IrimpeX S.R.L. Bârlad

Număr apărut cu sprijinul doamnelor: Antoaneta Baloșiu, Elena Monu, Elena Popoiu.